

De Clusius-tuin (Anno 1594) op de „Floriade“

Als een belangrijk onderdeel van de internationale tuinbouwtentoonstelling „Floriade“ te Rotterdam-1960, kan men daar volgend jaar een uindeel bewonderen, dat geheel zal zijn gewijd aan Clusius, de beroemde kruidkundige uit de zestiende eeuw. De Clusius-tuin op de „Floriade“ wordt een replica van de gelijknamige hof, die men in de Leidse Hortus vindt. Inmiddels is men met de aanleg ervan begonnen.

Pas omstreeks het einde van de zestiende eeuw begon de plantkunde, tot die tijd slechts een onderdeel van de geneeskunde, zich tot een zelfstandige wetenschap te ontwikkelen.

In Leiden gevoelde men al vroeg behoefte, ten dienste van het academisch onderwijs, een medicinale tuin aan te leggen. In 1592 had Clusius reeds 251 soorten van zaad, voor het merendeel verzameld op Kreta, aan de curatoren in Leiden gezonden en twee jaar later werd de ledige plaats achter de universiteit beplant. Een volledige inventaris met plattegrond is als belangrijk gegeven bewaard gebleven. Met de Delftse apotheker Cluyt, die Clusius als hulp bij de aanleg en verzorging van die tuin kreeg, streefde hij naar het bijeenbrengen van een zo groot mogelijke verscheidenheid van in- en uitheemse gewassen. Daarvan is nog één exemplaar aanwezig, nl. de „Gouden Regen“, die, stevig gestut, rechts bij de ingang van de Leidse Hortus staat!

In 1608 was men als grote bijzonderheid een paardekanstanje rijk geworden. Ook waren er reeds veel planten uit Amerika, o.m. de aardappel, tot welker verspreiding Clusius veel heeft bijgedragen. Hij deelt als zijn mening mee, dat de knollen in rauwe toestand minder geschikt zijn om te eten dan gekookt of gebakken. Met die mening zal ieder wel kunnen instemmen.

De tuin, die op de „Floriade“ een overzicht zal geven van hetgeen Clusius ruim 3½ eeuw geleden wist bijeen te brengen, zal als kruidhof met een eigen sfeer en beslotenheid op iedere plantenliefhebber een grote aantrekkingskracht uitoefenen. In deze tuin, die omsloten is door een hoge stenen muur, gemetseld van zgn. „kloostermoppen“, zal men, wandelend over de oude plavuizen en over de met schelpen bestrooide padjes, zich eeuwen teruggeplaatst voelen in de stemmingsvolle sfeer temidden van ouderwetse duizendschonen, pioenen, stokrozen, het prikneusje, de vuurwerkplant, het alruin en de tomaat, die toen, veel suggestiever!, „gouden appel“ werd genoemd. De gele tomaat was in die dagen even bekend als de roodvruchtige. Een borstbeeld van Clusius zal er tevens toe bijdragen de gedachte levend te houden aan de beroemde geleerde, door wens bemoeiingen niet alleen de Hortus te Leiden zijn eerste waardige inhoud kreeg, maar die tevens heeft bijgedragen tot de verspreiding van de ook hier te lande thans zo algemeen bekende en gewaardeerde tulp en aardappel.

De Clusius-tuin krijgt dan ook een ereplaats op de „Floriade“, nl. onmiddellijk bij de ingang van de „Koningshof“. Hier komt een grote bloemkas-oranjerie met zeer bijzondere inzendingen, die reeds door het merendeel der Europese hoven zijn toegezegd. De Clusius-tuin zelf zal, met de toegang, ongeveer vijfhonderd vierkante meter groot worden.